

Brășov, 13 Martie st. v.

Nu i-a fost dat lui Tisza Kalman să aibă în urma căderii sale nici atâta mângâiere, ca să se vorbească de el mai multă vreme. Urmându-i iute după demisiunea ministrului-șef al unghureșcu retragerea puternicului cancelar Bismarck, toată lumea și-a îndreptat atențiunea asupra acestui mare eveniment și nimeni nu se mai ocupă de Tisza.

Astfel parodia din Peșta, care — cum șisese o foiță opozițională maghiară — a premersu dramei seriose din Berlin în ironicul joc al istoriei, era p'aci să fiă cu totul uitată, decât nu eșea la lumină în zilele aceste în foiță oficială unghureșcă fapta cea din urmă a fostului ministru-șef al unghureșcu, care serveșce ca viuă ilustrațiune a memoratei parodii.

E vorba de înălțarea la rangul de baron al unui Evreu necunoscut cu numele Sigmund Schosberger, din Torna în Ungaria, care s'a făcut la stăruința ministrului-șef al unghureșcu Tisza în zilele din urmă ale guvernării sale și în urma propunerii ministrului de lângă persoana Majestății Sale br. Orey.

Nu cunoste nimeni meritele acestui nou baron, care a fost introdus în șirul magnaților unghuri, nici pe tărâmul comerial, nici pe alte tărâmur și de aceea faptul a produs nu puțin senzațiune între aristocrații din Peșta.

Mai mult însă s'a mirat lumea pestană de această neașteptată distincțiune, când deputații au lătit taima, că consiliul de miniștri n'a aprobat numirea de baron al lui Schosberger, ba că fostul ministru de interne, contele Geza Teleky, a refusat chiar de a subscrie documentul respectiv.

Cu toate aceste, se șice, a stăruit d-lu Tisza ca să se astărnă

Maiestății Sale actul numirii de baron al lui Schosberger, și că în urma stăruințelor sale a și apărut în foiță oficială autograful prea înalt.

Se mai vorbeșce, că opoziționali maghiari au pregătit o interpelețiune în această afacere către actualul ministru Szapary, cerându-i să se declare dacă densuslă pôte aproba procederea fostului ministru-șef al unghureșcu.

Cestiunea este însă foarte delicată, căci e vorba aici de o distincțiune ce a conferit'o Majestății Sa și nu va fi lucru ușor a o aduce în discuțiune înaintea dietei.

Foile opoziționale maghiare se folosesc însă cu prisosu de ocașiunea, ce le a dat'o înălțarea la rangul de baron al lui Schosberger, spre a blama din nou pe Tisza, despre care susțin, că a storsu cu puterea această numire tocmai în ajunul retragerii sale, și că a comis astfel cea mai mare greșelă și cel mai mare netact atâtu față cu aristocrația și cu „democrația” maghiară cât și față cu jidovimea maghiară în genere.

E lucru ciudat a auși vorbindu-se de „democrația maghiară”. Acesta ni se pare unu factor atâtu de necunoscut între unghuri, cum sunt de pildă necunoscute meritele noului baron.

I er nu e locul aici a discuta asupra acestei teme. Ivor Kaas șicea mai deună, că are simpatia pentru Kossuthiști, fiindcă sunt „democrați”. Pôte că pe aceștia îi înțelegu d'ér foile opoziționale, când vorbeșcu de „democrații maghiari”.

Destul, că ultima faptă a d-lui Tisza Kalman a încoronat opera lui de cincispredece ani, din care în realitate profitul cel mai mare l'au trasu Schosbergerii.

DIN AFARĂ

Retragerea lui Bismarck.

Amu amintitu deja, că numirea lui Caprivi ca urmator al lui Bismarck nasce pretutinden impresia, că Germania se află înaintea unei mari însemnate schimbări. Diarele germane înțelegu această schimbare mai mult în ce priveșce politica interioară. Cătu despre politica esterieară se pronunță mai alesu diarele franceze și rusești. Cerculile politice franceze facu aprețări mai adăncite asupra retragerii lui Bismarck, pentru ca să nu dea privilegiu de neliniște.

„Temps” șice, că Bismarck, care se retrage în tocmai ca și Carlu al V-lea, se pare că ar fi mai voit ca memoria lui să nu se îngrope în sumedenia de laude ce i-s'au adus și i-se aduc din incidentul retragerii sale. Pe viitoru, șice numita foiță, i-se va cere statulu, d'ér nu i-se va mai aștepta pronunța.

„Liberte” nu pr crede într'o viitoare schimbare a politicei esterne. Impăratulu Wilhelm a declarat'o această și declarațiile lui se basază pe logica faptelor.

„Paris” încă nu crede într'unu apropiat rășboiu, deli care se pôte aștepta desfundarea tururilor. Numita foiță însă adăuge, că Francia trebuie să fiă cu luare aminte la desfășurarea evenimentelor și pe lângă alte multe să se îngrijă și de puse.

„Lanterne” șice despre Bismarck, că puține dintre lucrările politice s'au ridicat la nivelul politice sale, d'ér nici una n'a fost așa de periculoasă și nimicitoare ca politica lui, care e plină de spirit și de orbă cutezare. Acestă politică era de natură a raporta două mari învingeri și s'a sciutu modera ca să nu mai dorăscă o nouă învingere. Elu creându impărația a vrutu să o și asigure. D'ér și acest mare bărbat a fost în tocmai ca alții: o calamitate pentru Europa și pentru patria sa.

„Siclé” șice: N'avem de scop să cercetăm consecințele, ce voru urma pentru Germania privitoru la afacerile

sale interioare, prin noua stare de lucruri, d'ér avem sfânta datoriă de a fi cu grijă și de-a veghia, ca politica noastră să nu fiă surprinsă prin vre-o faptă ascunsă a tinerului împărat germanu. Mai mult ca ori și când trebuie să ne armăm și să fim solidari în fața străinului. *Sentinele ale Franciei, fiți la locul voștru!*

După „Figaro”, principele Bismarck, decât ar fi muritu, s'ar puté șice: „S'a dus Bismarck, d'ér i-a rămasu politica!” Pe elu însă nu mórtea, ci tinerețu ilu alungă din palatul din Wilhelmstrasse. D'ér nu dispăre numai Bismarck, ci și politica lui, politica această pentru Francia e nemilosă, nemorală și aspră, d'ér în fine o politică de spirit pacnicu.

„Presse” e de părere, că de odată cu omul a dispărut de pe scenă și întregu viitoru Germaniei, d'ér această e o cestiune despre care trebuie să ne îndoim.

„Intransigent” șice: Mai mult ca tot-deuna e aprupe rășboiu. Macelul înfiorător nu e a se mai privi ca unu eveniment mai mult ori mai puțin depărtat. In fiă-care și în fiă-care orbă trebuie să ne gândim la el și să șicem: *Pôte că mâne!*

In presa rusă se pronunță totu mai mult temerea, că influința lui Bismarck va rămâne și pe viitoru.

„Novoje Vremja” șice: Popularitatea lui Wilhelm II-lea nu e destul de mare, încăt să înlocuescă genialitatea principelui Bismarck, care trecea de inimic al Rusiei. In Rusia s'a obișnuit a se șice, că cauză întrege incurcături a politice în cei 12 ani din urmă este de a se căuta în politica lui Bismarck. Și acum omul acesta se retrage. Mai autu Andrassy, după aceea Tisza și acum Bismarck. Rusia nu are cauză de a jali retragerea lui Bismarck, d'ér nici să se bucere de ea, fiindcă la totu casul ea va lăsa astfel de urme, car pentru Rusia sunt neplăcute și car cu elu dimpreună nu voru dispăre. *Rusia dec trebuie să se întredcă cât mai în grabă.* La totu casul se pôte șice,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Vięta socială la animale.

După I. Kriesch.

(Conferința I publică ținută la 4 Martie a. c. în sala liceului român din Brășov.)

Vięta socială a animalelor e atâtu de multilaterală și de complicată, încăt nu e nici-decum așa de ușor, precum s'ar păre, a țorce unu fir, care se conducă dela o societate a animalelor la alta.

Cine ar și fi în stare să alcătuescă unu chip perfect din trăsăturile cele mai principale ale vięii sociale a animalelor, în număr de două milioane de specii cunoscute de știința modernă!?

In conferința mea de aci aș puté întredăși și vięta celei mai perfecte ființe, a omului, pe care, din punctul de vedere al organismului său, nu l'u putem separa din șirul celorlalte animale.

Regnul animal ilu putem asemăna cu unu arbore gigantic, ale cărui rădăcinu sunt comune cu ale regnului vegetal, al plantelor. Basa materială, din care s'a dezvoltat în decursu de mii și milioane de ani lumea animală a organismelor, este *protoplasma*.

Din protoplasma simplă s'a formatu organismul compus, din neperfectu — perfectu, din cel inferior — cel superior și toate acestea cu încetul și gradat, după legile șante ale puterii eterne.

Ținta științei reale moderne a fost, ca să cunoscem, să putem înțeleg legile acestea.

Vięta socială a omului, cât și a animalelor în sensu restrinsu, este rezultatul cursului firescu, ca ori și care lege a naturii. Știința despre societate, *sociologia*, este fătul timpului nostru. Sociologia s'ar puté numi șica societății, fiindcă toate fenomenele vięii sociale sunt urmarea unei mișcări, a căror cauză este ascunsă în materie, în însușirea materiei. Bine șice Herbert Spencer, că zidarul pôte zidi și fără tencuială, d'ér zidul acesta nu este durabil; totu așa nu se pôte susține o societate, pe ai cărei indiviți nu l'ăgă unu interesu comunu.

Totu astfel de legi aflăm în șica și în chemiă. Fiesce-care element al compoziției chemice are forma sa hotărâtă. Așa-dér natura părților constitutive are influință asupra naturii unui agregat.

Asemenea agregățiune aflăm și in atomii unui organismu, car au putere hotărîtore de a grupa toți atomii spre unu scop ore-care.

Astfelu de scop aflăm și în vięta animalelor, care se basază, pentru a întemeia o vięă socială, pe împărșirea muncii comune, și gruparea acestă, precum în compozițiunile chemice atărna de natura atomilor, așa și aici atărna de indiviți.

Decă străbatem în misterele vięii sociale a animalelor, ajungem la convingerea, că ea abia se deosebesce de de vięă socială a omenilor. Atâta analogi aflăm între aceste două, încăt Vogt pune întrebarea, că din punctul de vedere socialu merită ore omul locul întâi? La întrebarea această răspund hotărît: *nu*, pentru-că mama natură i-a destinat fiesce-cărei ființe, prin urmare și omului, două scopuri, și anume: asigurarea existenței individuale și asigurarea existenței genului.

Fiă-care ființă așader are datorința principală a se susține pe sine, adecă a se nutri, și dup'aceea a se îngrij de susținerea genului, adecă a se înmulți, pentru-că șicmă, că nici o ființă nu

trăesce vecnicu, ci tuturor le pune capetu mórtea.

Pentru a implini aceste două datorințe mari, toată ființa nisuesce, după împrejurări, a și puté asigura existența, și numai acea ființă, care pe scena naturii și-a jucat mai bine rolul, și-a implinitu mai bine datorința. Lucrul principalu, nodul imprejurulu căruia se învâtesce rezultatul acestei drame, este nutrirea și înmulșirea.

Aceste două lupte crâncene și vecnice, pe car le-am puté numi *fome* și *dragoste*, le descrie atâtu de frumosu marele poetu Schiller:

Doch weil was ein Professor spricht
Nicht gleich z allen dringet,
So übt Natur die Mutterpflicht
Und sorgt dass nicht die Kette bricht
Und dass der Reif nicht springet.
Einstweilen bis den Lauf der Welt
Philosophie zusammenhält,
Erhält sie das Getriebe
Durch Hunger und durch Liebe.

Animalulu, ca și și pôte implini aceste două datorințe, chiar spre ruina ori stîrpirea altui organismu, are devisa: *vivere et militare*, adecă a trăi și a lupta, folosindu-se pe cât se pôte de toate împrejurările și ocașile, cu arma său cu înșelăciunea, — nici omul nu face alt-

că împăratul Wilhelm I numai acum a murit și că se va începe un lucru nou, lucru care privesc și pe Rusia.

Cele mai noue telegrame din Berlin asigură, că Herbert Bismarck voese cu oric- ce preț a demisiona din postul său. Se știe, că fiul fostului cancelar i-ar fi dăruit împăratului: „Eu cu tatăl meu vreau să trăiesc și să mor.” La acestea împăratul s-a răspuns: „E foarte frumosă aceasta, dar eu credeam, că vei trăi și vei muri cu mine!”

Prințul de Wales în Berlin.

Prințul de coronă al Angliei, dimpreună cu fiul său George, a sosit în Berlin în 21 Martie n. Prințul a fost întâmpinat pe peronul gării de împăratul Wilhelm și de veduva împăratului Frederic dimpreună cu fetele sale. Prințul de Wales purta uniformă de general prusian decorat cu ordinul vulturului negru. Împăratul Wilhelm și prințul de Wales s-au salutat în modul cel mai cordial. De la gară s-au dus la palat, precedați de 50 de călăreți și urmați totuși de atâția. Împăratul Wilhelm purta uniformă de admiral englez. La prânz, ce s'a dat în onoarea prințului, împăratul toastându-l a dăruit, că regina Angliei a umplut de bucurie pe împăratul german, armata și marina germană, atunci când l'a numit admiral; și umple de bucurie pe toți când vedu înaintea lor pe reprezentantul armatei engleze în uniformă generalului Blücher, care dimpreună cu Wellington au condus în război armata germană și engleză. Împăratul apoi ridică paharul pentru susținerea bunelor raporturi între Germania și Anglia. Speră, că armata și marina engleză va lura împreună cu cea germană pentru pacea Europei.

Prințul de Wales a răspuns în limba germană, mulțumind împăratului pentru frumoasele vorbe și buna primire; ridică apoi paharul în sănătatea împăratului și pentru prosperarea imperiului german.

SCRILE ȚIEI.

Numărul festiv al „Luminătorului”, publicat din incidentul jubileului său de 10 ani, e de cuprins variat și interesant. În acest număr festiv cetim și adrese de felicitare, de însemnat cuprins, trimise de întregul episcopatul gr. or. român și de alți bărbați distinși români. Numărul mai cuprinde și începutul unui interesant studiu istoric scris de P. S. Sa Episcopul gr. cat. al Lugojului.

**

Restaurarea magistratului orășenesc în Caransebeș, după cum scrie „Folia Diecesană”, s'a îndeplinit luni în 5 (17) l.

c. în înțelegere a tuturor factorilor competenți și spre mulțumirea generală, cu aclamație în modul următor: Ion Nemoianu primar, Constantin Burdea prim senator, Mihail Mila al doilea senator Toma Waninger contabil, Carol Müller cassar, George Bodjoseh exactor, Constantin Sugravu tutor orfanal, Alexandru Lilescu, Alexandru Hertila și Ludvig Varga canceliști. Postul de veterinar și inginer de astă dată nu s'au putut îndeplini din lipsa de competenți.

„Patria română.” Regele României a oferit societății geografice române din Bucuresci suma de 12.000 lei, cu care se începe a se tipări primul volum din opus „Patria română”, în care se descrie România din punctul de vedere politic, economic, geografic, comercial, etnografic, geologic, statistic etc. La acest opus, care va costa aproape 50.000 lei, vor colabora toți membrii societății geografice.

Imnul austriac de azi nu se va înlocui cu altul nou, cum au fost anunțate unele ziare, ci rămâne același, însă înarmonizat și orchestrat după compoziția originală, după un autograf al lui Iosef Haydn, care e mai demn.

Petrecere cu teatru. Corul bisericesc din Făgetu a aranjat Duminecă în 11 (23) Faură a. c. în sala „Hotelu Sedan” o petrecere cu teatru pentru înfrumțarea bisericii celei noue. S'a jucat cu foarte bun succes piesa: „Întâmpinarea curiosă”, comedia în 3 acte imitată din italieneasca de Mihail Velcean. După teatru a urmat jocul, care a fost foarte animat deși cum îndesit de mulțime, ba mulți au trebuit să se întorne ne mai fiind locu. În decursul pauzei corul a intonat mai multe cântări în quartet, cari așezarea au succes.

Camera comercială și industrială din locu va ține ședința Joi în 27 Martie a c. la 4 ore p. m. în Strada căldărarilor Nr. 518 etagiul I. La ordinea zilei sunt între altele: Emisiuni ministerului de comerț în privința furnisării de boconci pentru honveți; în privința dării unei opinii asupra strămutării turgurilor de țară în Bruiu; adresa direcțiunii financiare din Brașov în privința măsurării de dare de venit el. III. pro 1890—92; cererea greului de comerț levantin din Brașov, pentru împărțirea din timp în timp a informațiilor mai însemnate în limba română; adresa filialei din Salonichi a museului comercial din Budapesta. Intervenirea față de lucrul din casele de corecție; vânzarea de vin en gros la particulari; delaturarea acciselor pentru vinurile de transit, etc.

Chirotonire. Zacharia Popoviciu din Globu-Craiova s'a chirotonit într-un presbiteru pentru parochia Ieșelnița, în parochia teratului Mehadie.

Nu mai apar. „Democratia”, organ al partidului d-lui I. C. Brătianu, și „Naționalul”, organ al partidului d-lui L. Catargiu, au încetat de a mai apărea.

Fabrică arsă. În Baona a ars fabrica de spirit a contelui Arpa Bethlen. Paguba e de v'ro 30.000 fl.

Defraudatorul directoru de bancă Wohlkamp din Germania a fost dat pe mâna procurorului din Clușiu, după ce dela procuratura germană a sosit o hârtie, ca defraudatorul să fie ținut arestat. până ce se vor fini tractările pentru estradarea lui. Wohlkamp e tată a șese copii, pe cari i-a lăsat în Viena.

Președintele tribunalului din Tergu-Mureșului, Desider Szentmarjy, a fost insultat pe stradă de un fost servitor al tribunalului. Servitorul ar fi și dat în președintele, decât trecătorii n'ar fi intervenit. Motivul atacului e, că servitorul, la dispoziția președintelui, a fost dat afară din serviciu și prin acesta a ajuns în mare lipsă.

Din camera română.

(Inchelarea discursului d-lui Kogălniceanu.)

D-lor, în 33 de ani, de când avem regim parlamentar, decât este vre-un drept constituțional de care ne-am folosit mai mult, e dreptul de a da în judecată puterea executivă. Dacă vom lua pe toți ministrii din alte țări, dela începutul secolului, și vom număra, nu vom găsi atâtea ministere date în judecată ca la noi; am întrecut pe toți și am mers așa de departe, încât numai un stat n-a întrecut, un stat nou, Bulgaria. Bulgaria ar resturnat o mulțime de ministere; ei ne-au imitat și ne-au și întrecut. Unul din cele d'antăiu ministere de acolo, după ce a fost dat judecătoresc, se pretinde că a mâncat o bastonadă și o falangă la tâlpă.

Atât numai n'am făcut; la toate celelalte suntem egali. În 24 de ani, de când domnesc regele nostru, 19 ani Regele a cămăuit cu miniștri dați în judecată, sau propuși de a fi dați în judecată.

Ei bine, permiteți-mi să vă fac o întrebare, ca o filosofie a fabulei:

Dacă s'ar găsi, și se poate găsi, că Regele nostru, făcându parte din o familie domnitoare, adese-ori se află în buna societate de regi și împărați, decât s'ar găsi unul să-i dăie: Cum! În 24 de ani de domnie atî ocărmitu 19 ani cu omeni dați în judecată ca borfași ordinari? Ce ar pute răspunde Regele? Regele, deși foarte moderat și rezervat în cuvinte, dar ar trebui să dăie: am ales pe cei

mai buni, pe cei mai buni din conservatori, pe cei mai buni din liberali. Așa cred, că ar răspunde decât ar fi întreat. S'ar putea însă întâmpla ca un altu să-i dăie, drept răspuns: așa sunt toți. Aceasta e filosofia fabului.

Ei bine, puteți primi D v'astră acesta? Ei! onorabil domni din comisiunea de informațiuni, o țără nu capătă importanță numai prin înălțimea munților săi, numai prin frumșetea văilor sale, numai prin limpezimea apelor sale; toate acestea daruri mari ale naturii trebuie să fie vivificate prin om. Omenii dau importanța unei țări.

Apoi, când omenii cei mai de frunte dintr-o țară, fiă ei conservatori, fiă liberali, în mod succesiv, din 15 în 15 ani, sunt dați în judecată, Manolache Costache la 1850, Lascaru Catargi la 1875, Ioan Brătianu în 1890, când asemenea omeni se dau în judecată și se execută în mod așa de teribil, ce trebuie să dăie lumea?

Oricât s'ar dăie, D-lor, că nu ne pasă, ei bine, nu e așa. Suntem în Europa și trebuie să ținem seamă de opinia publică și mai cu seamă de opinia publică a guvernelor și națiunilor străine, cari sunt în capul lumii, al puterii și al civilizației. Ce are să se dăie de noi? Că suntem o națiune de borfași, o națiune de escroci.

Ei bine, națiunea română nu merită o astfel de reputație și eu protestez. Ion Brătianu a putut să facă greșeli; dar Brătianu e onest în totă puterea cuvântului, și D. Blaramberg scie foarte bine, că cei din generațiunea noastră au trăit și au murit s'era: Câmpinenu bătrânul, Costache Negri, Panu, au murit s'erați. Costache Rosetti a murit s'eraț, ca și Goleșii; și decât aceștia au păstrat o bucată de pământ, acesta o dătoresc lui Vodă-Cuza, care a dăis: cătu voi fi domni, nu voi permite ca familia Goleșilor să n'abă în țara acesta un palmar de pământ; și a oprit printr'un act de a vinde moșia lor.

Nicolae Sturza de asemenea a murit s'eraț. Și socotit D-v'astră, că a mai rămas vre-unu din noi, care are să moră bogat? Cei cari au avut moșii dela părinți, le au astăzi ipotecate și au să moră s'erați. Și Ion Brătianu, și Lascaru Catargi, și Dimitrie Brătianu, și Nicolae Ionescu și eu, câți am mai rămas din acea generație, numai bogății nu vom lăsa copiilor noștri.

O voce: Dér D. Vernescu
D. M. Kogălniceanu: D. Vernescu a devenit bogat prin munca sa, a fost econom, a moștenit, acesta e treba D-sale. Nimeni nu' i p'ote imputa, că a abusat vre-odată de banii publici. Dacă der bogatului nu putem să-i imputăm, cum putem s'eraului să-i imputăm?

De ce să venim noi, cu pasiunile noastre, să ucidem pe adversarii în contra cărora astăzi suntem triumfători? Și apoi în pușcăriă s'au în ocnă stă penalitate meritată, sau nemeritată?

Dér câte s'au dăis, câte s'au publicat, nu este pedepsă cea mai mare pentru nisece omeni, pe cari un singur cuvânt ofensator 'i lovesce de ajuns, pentru nisece omeni, cari țin să lase un nume copiilor lor? Să luăm noi

cum. Pe basa acestora ne putem explica viața lor socială incurcată.

Am amintit, că cele două datorițe principale ale animalului sunt a se îngriji de sine și de asigurarea generației. Cea dintăiu o p'ote face mai ușor, însă pentru a îndeplini a doua se recere, ca animalul să ia mai mult nutremit la sine, să economizeze, ca să se p'otă înmulți.

Nutremitul animalelor peste tot constă s'eu din plante, sau din animale, sau din amândouă; sunt însă animale, a cărora listă de bucate, variatio delectat, constă din diferite substanțe.

Cercetându acum, ca la care animale se dezvoltă mai cu seamă viața socială, aflăm, că aceea mai cu seamă se dezvoltă la animalele plantivore, la animalele cari se hrănesc cu plante; ele compun adecă societate, ca viribus unitis și găsesc hrana mai ușor.

Ceea ce am vorbit în genere despre viața socială a animalelor vreau să ilustrez cu câteva exemple:

Cine nu cunoște insectele acelea verzi și mitite, care trăiesc pe frunzele pomilor și mai cu seamă pe bobo-

cii rosarilor? Insectele acestea se numesc științific Aphid. Ele se nutresc așa, că își împung — se mă exprimă popular — gura lor în pelea, în epiderma plantei, și îi sugă sucul nutritiv. O singură păreche din insectele acestea produce, respective nasc, pui vii mai multe milioane într-o v'ară. În partea lor posterioară au două țevi — vase — în formă de pâlnie (Trichter), din care prin iritațiune descompun un suc dulce, despre care imi rezervă a vorbi mai târziu la locul său. Despre insectele acestea învățații vechi vorbesc lucruri ciudate. Englesul White povestesc, pentru exemplu, că ar fi v'edut ploia de Aphid peste un teritoriu însemnat.

Cu animalul acesta e rudă de aproape insecta, care — spre durerea noastră — prăpădesce viața de via și cu ea rodul ei: Philoxera vasstratic.

Animalele amintite trăiesc viață socială în număr foarte mare, chiar ca și lacustele, despre care povestesc cronicarii istoriei, că în 1347 servitorul împăratului german Carol IV. l'ar fi deșteptat pe acesta din somn cu următoarele cuvinte: „Domnule! scollă, că a

sosit judecata cea din urmă”. Dela judecata aceea din urmă au trecut peste 500 de ani și de atunci Europa a fost bântuită în mai multe rânduri de lacuste. Așa în 1658 prin Ungaria au trecut trei rânduri de lacuste pustitoare, și după scriitorii de atunci se știe, că în unele locuri lacustele morțe ar fi acoperit până la 50 centim. pământul. În 1859 lacustele în Basarabia au acoperit 128 de mii de pogone de pământ cu oule lor, și pe un teritoriu de 7700 de pogone s'au strins 2468 Hl. de lacuste și totuși cu finea lui Iunie a trecut peste Dnistru o ceată gigantică de lacuste încă nedesvoltate, în lățime de peste 7 kilometri și în înălțime de 15 centim. Trecerea peste riu a ținut două zile. Oficiile pentru stăpîrea dușmanului îngrozitor au r'enduit 14,000 de omeni înarmați cu diferite unelte și stăpîrea a durat 8 zile întregi.

Cine n'a auzit despre mușcele moschito, care chinuesc omenii și animalele în ținuturile fierbinți ale pământului, cine nu a auzit despre fluturii albi de Tisa numiți Palmigenia, cari trăiesc numai câteva ore, pentru reproducere, și

cari se ivesc în o mulțime foarte mare și cine nu ar cunoște ținării, cari sboră roiu și n'ar fi simțit pișcătura lor neplăcută?

Mă rog de paciență, decât mă abat pentru momentu dela ținta conferinței mele. Nu vreau să pun vina cea mare aici pe genul feminin, când știu, că în el e ascuns totuși ce-i frumos și bun, în el e ascuns genul masculin și că totuși el este născătorul de dureri. Pentru a da deslușire, de exemplu cari ținării pișcă, afirm hotărât, că genul gingaș, femeiuscele, e răbătușii nu, pentru că ei se nutresc numai din sucul plantelor.

Din numărul insectelor mai amintesc aci acele bidigani obraznice, cu fracă negru, cărora le placă bucătăriile întunecoase — spre „bucuria” economilor — șvabii.

În urmă mai amintesc scoicile-mărgăritare, stridiile, care se stringă în societate pe fundul mării, și miliardele de animale mitite ca prafu, numite Noctiluca, cari însenineză nopțile plutind pe suprafața mării.

(Va urma.)

omeni ca Sturdza, ca Ioan Brătianu, să-i trimitem în judecată, să-i acoperim de infamă? Dăr' aceea infamă nu va fi un argument și în contra moralității acestei țări?

Eu, D-lor, am trecut prin multe în viața mea, și Dumnezeu mi-a dat mare răbdare. Crucea dela 2 Maiu o port și acum, și cel care s'a silit a'mi face câtă mai grea acea cruce, a fost D. Blaramberg, Dér, D-le Blaramberg, or' câtă de mare vei fi, or' câtă de erou vei fi, cu o floricioă nu se face primăveră. Ori câtă de mare să fiți, nu puteți D-vostre să denunțați Europei, că toți în această țară sunt omeni de nimic, afară de D-vostre. Nu trebuia să ne dați acestă tristă spectacol. Puțin din cei bătrâni au mai rămas, și unu câte unu au să dispară toți pe curând. Vedeți, principele Bibescu, de și tânăr, cum a cădută bolnav, și decă un tineră se pôte stinge, dér noi bătrâni!...

Vé conjur, D-lor deputați tineri, nu luați dela noi pasiunile și ur-le; luați dela noi curajul nostru, actele bune ale noastre; nu luați pasiunile noastre, ca să uideți țera, când ne veți arăta înaintea Europei, că suntem o națiune de borfași, o națiune de tâlhari. (Aplause prelungite.)

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1890. Raportul secretarului general asupra lucrărilor făcute în anul 1889-90.

(Urmare.)

6. Prin mijlocirea bibliotecarului Academiei, d-lu I. Bianu, s'au obținut copii de pe documente din arhivele regale ale Suediei, cari privesc relațiile acelei țări cu Moldova în a doua jumătate a secolului XVII și la începutul secolului XVIII. D-lu C. F. Odhner, directorul arhivelor regale din Stockholm, a binevoit a face însuși cercetările pentru procurarea documentelor din acele arhive, cari privesc istoria noastră. S'au primit 33 documente și altele sunt anunțate.

7. S'au procurat copii de pe 122 documente privitoare la relațiile Marelui cancelar al Poloniei Ioan Zamoycki cu țările române; dintre aceste documente 3 sunt scrise în limba latină, 119 în cea polonă. Copiile acestor documente s'au făcut sub îngrijirea d-lui Przyborowski, bibliotecarul ordinatului Zamoycki din Varșovia.

8. Arhivele municipale ale orașului Lemberg au fost cercetate înainte cu mai mulți ani de colegul nostru d-lu Hașdău, care a copiat dintr'ensele mai multe documente istorice pretioase. Câte va din aceste documente au fost publicate de d-lu Hașdău, ér copiele celorlalte le-a dăruit Academiei pentru completarea colecției Hurmuzachi. Spre a se face o explorare completă a acelor arhive din punctul de vedere al istoriei românești, Delegațiunea a intervenit pe lângă Primăria orașului și, în urma înțelegerii stabilite cu d-lu Mochnicki, președintele orașului, și cu d-lu Widmann, arhivarul municipal, sperăm, că în curând vom ave o bogată colecțiune de copii de pe documente necunoscute până acum.

9. Este știut, că în Constantinople se află un număr foarte mare de documente de cea mai mare însemnatate pentru istoria țerilor române, cari secol înțregi, până aproape în zilele noastre, au stat în cele mai strinse și aproape qilnice legături cu Roma-nouă. Până acum se cunosc foarte puține documente privitoare la aceste relațiuni. În anul trecut s'au stabilit foarte bune relațiuni, prin ajutorul cărora am căpătat copii de pe documentele, cari ne interesează. Lucrarea acesta este foarte mare, dér ea este dusă cu multă stăruință, așa încât sperăm, că în scurtă timp vom înavuți în mod foarte considerabil colecțiunea noastră de copii de documente.

(Va urma.)

Raportul direcțiunii „Albinei”

pentru a 17-a adunare generală ordinară, ce se va ține în 28 Martie 1890.

(Fine.)

Datele arătate dovedesc prosperarea continuă a institutului, dovedesc un progres însemnat în toți ramii principali ai operațiunilor noastre, și decă progresul nu se manifestă și la cifra profitului curat în proporțiunea în care s'au sporit afacerile, cauza este tendența observată și în trecut de institutul nostru, de a combina interesul acționarilor cu acela al clientelei sale.

Sigur, că în puterea dezvoltării ce au luat afacerile, și făcând favorurile clientelei noastre, vom fi în stare a da acționarilor cel puțin dividenda de 10% la care am stat 9 ani de zile, am redus și în anul esirat etalonul intereselor la împrumuturi în mod considerabil, din contră nu am redus la depuneri, și astfel acei, cari au împrumutat dela noi, au răspuns interese de 5-6% în cont curent și lombard, 6%, 6 1/2, 7 și 8% la escompt și 7% la ipotecare, provisiune n'am luat numai la ataceri de bancă, ér deponenții au primit totu 4 1/2 și 5% ca mai înainte, plătind noi pentru dênșii și contribuțiunea de 10% după interese, și cu toate acestea suntem în stare a propune urcarea dividendei cu 1%, realizându un profit curat cu aproape fl. 4000 mai mare decât în anul precedent, - ér decă nu acordăm favorurile amintite, profitul curat era mai mare cel puțin cu 20,000 fl.

Debitorilor nostri agronomi, cu considerarea recoltei slabă și la bola de unghii și de gură la vite, din care incidentu s'au oprit și țergurile, - li-am mai făcut și acelu favor, că unde a fost necesitate și unde s'a putut fără periclitarea intereselor institutului, li-am înlesnit prolongirile la escompt, și li-am acordat respirii la răspunderea anuitărilor.

Astfel credem, că am făcut totu posibilul ca să corăspundem tuturor așteptărilor ecuitabile, ce se potă face față cu un institut de bani din provincia.

Cu bucurie constatăm și de astădată, că spiritul de economie a prins deja rădăcini adencă la poporul nostru, ceea-ce dovedesc depunerile numérose, din care o mare parte sunt dela poporul țeran din tote părțile patriei noastre; ér încrederea, de care se bucură institutul nostru la toți factorii competenți în estiu de bani, o dovedesc în mod cel mai elocent depunerile de fl. trei milioane și jumătate, cari numai în anul esirat s'au sporit cu fl. 600,000, și împrejurarea, că nu putem produce atâtea scrisuri fonciare cu 5% câte ni-se cer, ér din partea institutelor mari din capitală ni-se ofer credite însemnate, de cari nici nu ne folosim.

Abstractia făcând dela numérosele operațiuni, cari netrecând prin cassă, nu sunt evidente după numărul pieselor din tabloulu ce'lă aveți în mână, deja datele cuprinse în acelu tablou sunt suficiente ca să vă puteți închipui în ce măsură estra ordinară se îmulsească afacerile institutului din și în și și câtă de multă și intensivă lucră se recere ca tote să se îndeplinescă prompt și bine? ceea ce se face la institutul nostru.

Ne simțim datorii a constata însé, că și în anul esirat a fost posibilă acesta numai cu ajutorul zelului și muncei intensive a funcționarilor institutului, cari aproape în tote zilele și-au sacrificat afacerilor institutului și orele postmeridiane, cari între impregiurări normale sunt menite pentru recăstigare puterilor consumate în munca încordată fără întrerupere, în timpul de birou dela orele 8 până la 2. Zelul și iubirea de lucru a funcționarilor nostri merită totă recunoștință.

După ordinea vechimei est din consiliul de direcțiune d-lu Ioan Hania și Ioan Popa. În sensul §-lui 36 din statute, veți îndeplini astă prin alegere aceste vacanțe normale. Cei aleși vor funcționa până la adunarea generală din anul 1896.

Din obiectele publicate, punctul 7 nu se va pertracta, din motivul, că respectivul funcționar nu și-a prezentat cererea insinuată ca să o putem examina și să ne facem propunerea în meritul ei; credem însé, că și fără un conclud prealabil, decă va interveni necesitatea de pensionare înainte de timpul normalu, domni acționari, ca și în alte cazuri, la timpul său vor ști afla măsur

ecuitabile, ca respectivul funcționar să i-se facă dreptate.

Acestea premise, ne luăm voci a propune, ca profitul curat de fl. 53,869 88 cr. în sensul §-lui 62 din statute să binevoit a'lă distribui în modul următor:

1. 5% dividendă după capitalul social de fl. 300,000 = fl. 15,000.
2. Restul de 38,860 fl. 88 cr. să se împartă cum urmez: a) 15% la fondul de rezervă (§. 62 a) (maximul statutar) = 5,830 fl. 50 cr. b) 10% tantiemă pentru membrii consil. de direcțiune (§. 62 c) = fl. 3,887. c) 2% tantiemă pentru directorul esecutiv (§. 62 c) = 777 fl. 40 cr. d) 1% tantiemă pentru dirigentul filialei din Brașov (§. 62 c) = 388 fl. 70 cr. e) 1% tant. pentru deleg. direct. la filiala din Brașov (§. 62 c) = 388 fl. 70 cr. f) 2% tantiemă pentru oficialii institutului (§. 62 d) = 777 fl. 40 cr. plus remuneratiune 925 fl. 90 cr., la olată 1,703 fl. 30 cr. g) 6% pentru scopuri de binefacere (§. 62 e) = 2332 fl., 20 cr., Cu totul 15,307 fl. 80 cruceri.
3. Din restul de 23,562 fl. 08 cr.: h) Supradividendă acționarilor 18,000 fl. i) Fondul de pensiuni al funcționarilor institutului 3,000 k) Amortisare din cassa institutului (Strada Baier Nr. 1) 2,562 fl. 08 cr., 23,562 fl. 08 cr.

Pe basa acestei distribuțiuni dividendă anului 1889 se ficseză cu 11%, adecă cu fl. 11 de acțiune. Fondul de rezervă al acționarilor cu adausul propus de noi va ajunge la cifra de 80,325 fl. 20 cr., ér Fondul de pensiune al funcționarilor institutului la cifra de 39,502 fl. 24 cr.

Vé rugăm să ne autorisați ca să rescumpărăm cuponul imediat după alegerea generală.

În fine subșternându-vé rațiociniul cu tote conturile sale, Vé rugăm, ca după ce veți fi ascultat și raportul comitetului de supraveghiare, să binevoit:

1. a lua spre scire raportul acesta, a aproba bilanțul încheiat la 31 Decemvre 1889 și a da direcțiunii absolutei pentru gestiunea sa pe anul esirat.
2. A primi propunerea noastră cu privire la distribuirea profitului curat.
3. A dispune asupra sumei destinate spre scopuri de binefacere.
4. A ficsa prețulu marcelor de presentă pe anul curent.
6. A alege doi membri în consiliul de direcțiune.
6. A înestra pe servitorii institutului cu drept de pensiune.

Din ședința consiliului de direcțiune ținută la 18 Martiu 1890.

E. Măcelariu m. p. Cosma m. p.
președinte. direct. esec. ca not.

CONVOCARE.

Onor. Dómne ale reuniunii femeilor române gr. cat. din Făgăraș, se invită prin acesta în virtutea § 9 al statutelor reuniunii la a VI-a adunare generală ordinară, care se va ține la Făgăraș în 5 Aprilie 1890 st. n. la 3 ore d. a. în casele președintei D-nei Zinca Roman, cu următorul program:

- 1) Alegerea președintei, a vice-președintei, casieresei și a notarului;
- 2) Alegerea comitetului dirigent;
- 3) Revederea socotelor;
- 4) Ficsarea bugetului pe anul viitor;
- 5) Propuneri.

Făgăraș, în 18 Martie 1890.

Zinca Roman, Elisabeta P. Popu,
președ. membră în com.

DIVERSE.

Un gen nou de omeni a aflată renumitul scrutător al Africei Stanley în regiunea ecuatorială. Acest gen de omeni se numesc Vahumi și se deosecesc de Negri din aceeași regiune prin aceea, că nasul nu le e turtit lătușt ca la aceia, ci e asemenea ca la poporele europene. Stanley crede, că acest gen de omeni a rătatit aici din Ethiopia. E interesantă, că acest popor totdeuna s'a știut ține departe de amestecul cu ceilalți Negri, pe cari îi socotesc a fi un popor inferior lor,

și că ei cu multă plăcere comunică cu Europeanii.

Răspuns potrivit. Regele Ludovic XI din Franța avea obiceiul de a invita la masa sa pe bărbați de diferite clase, ca așa mai sigură să se pótă convinge despre referințele din țera sa. Un comerciant bogat din Paris avu de repețite-ori această onore, ceea ce așa îi umplu capul, încât ceru dela monarch cu să'lă ridice la rangul de nobil. Ludovic îi implini pofta, dér pe 'noul nobil nu'lă mai invită la masă. Nobilul era desperat și ceru o audiență, în care întrebă pe regele, că de ce i-a detrasă favorul său?

„Acosta e foarte simplu“, răspunse regele, „mai înainte până erai cel din tău în starea d-tale, aveai ceva trecere la mine, ér acum, de când în starea cea nouă ești cel din urmă, nu mai ai nici o trecere.“

Scurt și bine. Unui doctor de medicină nu i plăcea, decă'lă consulta cineva pentru lucruri de nimica. Odată veni la el o damă și-i comunică, că are catar.

„Ce să iau?“ întrebă ea pe doctor.

„Apoi de, simplu o batistă“, răspunse întrebatul.

„Și cređi d-ta, că este de ajuns?“

„Decă nu'i de ajuns, ia două sau trei“ răspunse rece doctorul.

O sectă afurisită a fost descoperită în America. Principiul de credință al acestei secte e, că pentru de a se pută mântui trebuie să bea sânge de om la anumite zile ale anului.

Necrolog.

Subscriși cu inima înfrântă și plină de durere aducem la cunoștința tuturor rudenilor, amicilor și cunoștinților trista trecere din viață a neuitatului soț, resp. tată, soț și moș, a Magnificenței Sale Domnului Ioan Vornica, subcolonel cas. și reg., cavaler al ordinului coronei de fer, comandeur al ordinului persic „Sore și Leu“, proprietar al medaliei de rebel și a serviciului de oficer clasa 2. membru onorari al societății „Petru Maior“ etc. etc., în urma unui morbu scurt și după împărțirea cu santele taine, a adormit în Domnul Marți în 18 Martie a. c. la 10 1/2 ore s'era în etate de 67 ani și după o căsătorie fericită de 29 ani. Binevoit-tarea rămășițelor scumpului decedat să va întempla Joi în 20 Martie a. c. la 3 ore d. a. în locuința sa „Platz Comando“ strada Verböczy Nr. 9 cerc. I și se vorz aședă spre odihna eternă în cimiterul militar din Buda.

Budapesta, în 19 Martie 1890.

Fia'i țarina ușoră și memoria binecuvântată!

Ana Vornica, născ. Hoffmann, ca soția. Aurelia Dumitreanu născ. Vornica ca fică. Corneliu Vornica, ca fiu. Dr. Augustin Dumitreanu, medic cercual de poliție ca ginere. Victor Dumitreanu, Felix Dumitreanu, Zeno Dumitreanu, ca nepoți.

O adevărată culață engleză a urmat din partea societății „Gresham“ liquidarea unei asigurări însemnate. Acesta este suma asigurării proprietarului Max Wilhelm Weber, de curând mort în Timișoara, care sumă de cincideci mii florini s'a inmanuat v'eduvei lui Weber din partea Agenturii Generale a societății „Gresham“ din Timișoara. Acesta este în sine și pentru sine una din cele mai mari rarități, că o sumă de asigurare așa de considerabilă ajunge a fi scadentă după o plată de premii de abea de un an; și deci trebuie de altă parte să fi accentuată cu fală ca culme de acuratețe și culață reală, că societatea „Gresham“ imediat după esaminarea actelor și raportelor a ordonat plata sumei de asigurare și a făcută curenți banii la agentura generală din Timișoara. De însemnat este, că Direcțiunea centrală din Londra a interzis mulțumita publică obicnuită așa încât v'eduva s'a v'edut silită a-și esprima mulțămirea numai Representantului societății „Gresham“ din Timișoara. Casul acesta ilustră binefacerea asigurării pe viață cu mult mai bine și mai cu efect, cu multe alte propagande care de regulă nu deșteptă interesul laicului.

Editor și Redactor responsabil
Dr. Aurel Mureșanu.

Esarendare de m6ra.

M6ra basilitan6 de la Blașiu precum și m6ra basilitan6 de la Petrisatu (M. Peterfalva) se d6 în arend6 pe 6 (șese) ani încep6ndu de la 1 Aprilie 1890 p6n6 în ultima Martie 1896.

Prețulu esclam6rei pentru m6ra din Blașiu este 5500 fl. și vadiulu 550 fl., 6r6 pentru m6ra din Petrisatu 2500 fl. și vadiulu 250 fl. Oferte se primescu dec6 sunt6 însoțite de vadiu și ajustate în forma legal6 p6n6 înainte de începerea licitațiunei verbale.

Blașiu, în 7 Martie 1890.

Ludovicu de Csato, avocat6 archidieceșan6.

294,2--2

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ 6 5 cr. se pot6 cump6ra în tutungeria I. Gross, și în libr6ria Nicolae Ciurcu.

„THE GRESHAM“ Societate de asigurare pe vi6t6 în Londra.

Filiala pentru Austria: VIENA I., Gisellastrasse 1, în casa societ6ței. Filiala pentru Ungaria: BUDAPESTA, Fr.-Josefsplatz 5 și 6 în casa societ6ței. Activa societ6ței la 30 Iunie 1889 Franci 106,578,528.96 Venitul6 anual6 în premii și interese la 30 Iunie 1889. 19,328,518.86

Avisu d-lor6 abonați!

Rug6m pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei s6 binevoiasc6 a scrie pe cuponulu mandatului postal6 și numerii de pe f6șia sub care au primit6 țiarulu nostru p6n6 acuma.

Domnii, ce se abonez6 din nou, s6 binevoiasc6 a scrie adresa l6murit6 și s6 arate și posta ultim6.

Totodat6 facem6 cunoscut6 tuturor6 D-lor6 abonați, c6 mai avem6 din anii trecuți numerii pentru completarea colecțiunilor6 „Gazetei“, precum și c6teva întregi colecțiuni, pentru cari se pot6 adresa la subsemnata Administrațiune în cas6 de trebuinț6.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale c6ii ferate de stat6 r. u. valabil6 din 1 Octomvrie 1889.

Table with multiple columns showing train routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Telusu, etc.) and departure times for various stations like Viena, Budapesta, Szolnok, etc.

Cursulu pieței Brașov6

Table listing exchange rates for various currencies and commodities like Banote rom6nești, Argint6 rom6nesc6, Napoleon-d'ori, etc.

Cursulu la bursa de Viena

Table listing stock market prices for various securities like Renta de aur6 4%, Renta de h6rti6 5%, etc.